

CATHERINE WALSH

Lemtingos Kalėdos

Iš anglų kalbos vertė
Augustė Čebelytė-Matulevičienė

Sofoklis

VILNIUS, 2023

Skiriama Áinei

Ši knyga yra grožinis kūrinys. Nors kai kurie autorės aprašyti veikėjai ir aplinkybės paremti tikrais žmonėmis ir istoriniais faktais, sutapimai su realiomis asmenybėmis, įvykiais, įstaigomis, organizacijomis ar vietovėmis skirti tik autentiškumo įspūdžiui sukelti ir nebūtinai atitinka tikrovę. Realiomis asmenybėmis neparemti veikėjai, nutikimai ir dialogai yra autorės vaizduotės vaisius ir neturėtų būti vertinami kaip tikri.

PROLOGAS

KŪČIOS, PRIEŠ DEVYNERIUS METUS

Čikaga

– Jūs įsitikinusi?

Parduotuvės konsultantė nė nemėgina slėpti pasibjaurėjimo, kai žvilgsniu paseka mano pirštą, nukreiptą į apatinę lentyną jai už nugaros. Ten, įtaisytas tarp skoningesnių ir prabangesnių kvepalų, pūpso skurdus žalias buteliukas, toks nepanašus į kitus, lyg būtų paliktas per klaidą.

– Jis mane šaukia, – tikiu.

Moteris vardu Marta, kaip skelbia jos kortelė, dvejoja, bet matydama, kad atkakliai šypsaisi, atsidūsėja ir pasilenkia jo paimti. Tavaruodami blizga jos snaigės formos auskarai.

– Manau, „Armani“ būtų geresnis pasirinkimas, – sako, kai atsismaukiu rankogalį. Kita ranka jau apšlakstyta penkiais skirtingais kvapais, tad beveik nebeturiu kur purkšti. – Dabar jiems taikoma dvidešimties procentų nuolaida.

– Aha, tie buvo visai nieko, – paantrinu, atkišusi riešą. Ji pareigingai jį pakvėpina, pasilenkiu pauostyti. Nosį riečia obuolių dvelksmas, nenatūralus ir tiesiog šleikščiai saldus, negana to, prasimuša stiprios cheminių priemaišų natos. Sesei siaubingai nepatiks.

Vadinasi, man puikiai tinka.

– Paimsiu.

Užuodusi kvepalų dvelksmą Marta net nusikosėja.

– Jei nenorite išlaidauti, turime galybę pigesnių pasirinkimų.

– Tai ne dėl to, – patikinu. – Tiesiog šie – tie vieninteliai. Tikrai.

Ji prasižioja prieštarauti, bet per garsiakalbius užgroja nauja daina apie žvangučius, elnius ir šventišką laiką. Pastebėjusi, kaip ją nupurto nežymus šleikštulys, pritariamai susiraukiu. Galiu tik įsivaizduoti, kiek kartų ji priversta jos klausytis.

– Ar jie kada nors keičia grojaraštį?

– Tenka pripažinti, kad ne. – Jos žvilgsnis nukrypsta į kvėpalus ir už manęs nusidriekusią pirkėjų eilę. Nieko nepadarysi – atėjo metas nurašyti mane kaip beviltišką. – Ar supakuoti kaip dovaną?

– Prašyčiau.

Ji panardina buteliuką į gausias šilkinio popieriaus klostes, tartum norėtų, kad šis kuo greičiau dingtų jai iš akių, o aš džiaugiuosi atlikusi paskutinį darbą. Nupirkusi Zoja dovaną užbaigiu kalėdinę ruošą ir galiu vykti namo, kur praleisiu šventes. Ar, tiksliau, eilinę gruodžio savaitę. Mano šeimos nariai niekada nebuvo dideli švenčių aistruoliai, bet vis tiek tikisi, kad atvažiuosiu, todėl važiuoju. Tai reiškia, kad keletą dienų gaunu pabūti mylimiausiu vaiku. Nuo tada, kai išvykau studijuoti į Jungtines Valstijas, esu laukiama kaip svečias, vadinasi, galiu išsisukti nuo veik visų buitės darbų. Praėjusiais metais Zoja tiesiog siuto, kad tris vakarus iš eilės turėjo plauti indus. Mama tvirtino, kad aš pavargusi nuo laiko juostų skirtumo. Kokia dukra būčiau, jei drįščiau ginčytis su motina?

– Jūs *įsitikinusi*? – paskutinįkart klausia Marta, pasidabinusi parduotuvės konsultantės šypsena ir sugniaužusi plastikinį maišelį.

Paduodu pinigus ir valdausi, kad neprajukčiau iš jos dvejonų.

– Taip.

Kai pasitraukiu nuo prekystalio, suzvimbiamobilusis. Pakilus ūpas kaipmat išgaruoja, mat ekrane blykčioja Heilės vardas. Vieną pašėlusią akimirką svarstau neatsiliepti, bet nugali pareiga, ir išsyk pasigailiu, kad nepaklausiau nuojautos.

– Man reikia paslaugos.

Apsigręžiu ir braunuosi iš sausakimšos neapmuitintų prekių parduotuvės O’Haro oro uoste, kol ausyje aidi jos balsas. Heilė – pirmoji draugė, kurią susiradau Šiaurės Vakaruose. Pirmaisiais metais ji gyveno per tris kambarius nuo manęs, tad mečiau ant jos kaip bet kuris naujokas, ieškantis draugiško veido. Nors iš pradžių nemačiau bloga lemiančių ženklų, įėjusi į naujojo gyvenimo vėžes supratau, kad yra kitų, gerokai malonesnių žmonių, kuriems galėčiau skirti savo laiką. Žmonių, su kuriais rasdavau daugiau bendros šnekos nei su mergina, kuriai nuolatos statydavau kavą, nes ji amžiais palikdavo pinigine kitoje rankinėje. Šiaip ar taip, ji niekur nedingo ir mėgo mano draugiją, tad jaučiausi sutrikusi ir sykiu pamaloninta, nors buvo aišku, kad šie santykiai reikalauja didelių pastangų.

Zoja visad kartodavo, kad esu pastumdėlė, bet juk mokykloje nemoko, kaip tokiai nebūti. Pirmą dieną susirinkau šūsnis spalvingų lankstinukų apie tai, kaip susirasti draugų, ir nė vieno, patariančio, kaip jų atsikratyti.

– Aš truputį užsiėmusi, – sakau. – Oro uoste, prisimeni?

– Tai labai svarbu.

– Kažin. – Stengiuosi, kad balse nesigirdėtų irzulio. – Kas nutiko?

Telefone pasigirsta garsus pokštelėjimas – prieš atsakydama ji išpučia gumos burbulą.

– Ar galiu šiam vakarui pasiskolinti tavo mėlyną suknelę?
Tą su raišteliais nugaroje?

– Susipakavau ją.

– O tą žalią, su kuria atrodai, tarsi turėtum krūtis?

– Aš turiu krūtis, – purkšteliu. Tiesiog kai kurioms merginoms tenka jas paryškinti. – Bet koks skirtumas? Endriau nerūpės, ką vilkėsi.

– Endriau?

– Tavo vaikinui, – primenu ir susiraukiu pagalvojusi, kad ji glamžysis, dėvėdama mano drabužius. Juodu draugauja keletą mėnesių, bet jų liežuviai nuolatos susipynę, tad nespėjau gerai į jį įsižiūrėti. Pažinties dieną truputį šnektelėjome ir nudžiugome, taip toli nuo namų sutikę dar vieną airį, bet Heilei grėsmė, kad užmegsime ryšį, atrodė pernelyg didelė, ir nuo to laiko ji dėjo visas pastangas, kad daugiau nesusieitume. Tiesą sakant, imu galvoti, kad ji nepritaria minčiai, jog žmonės gali turėti daugiau draugų. Bet dabar, kai mykia kitame linijos gale, ankstesnio pavydo neįusti nė kvapo.

– Kas? – klausiu žinodama, kad ji tik ir laukia, kol patrauksiu už liežuvio.

– Galvoju jį mesti, – ištaria taip paprastai, tarsi kalbėtų apie senų ir susidėvėjusių batų porą.

– Nuo kada? Maniau, jis tau patinka.

– Ir patiko. – Kurį laiką patylėjusi priduria: – Skaldo daug pokštų.

Pavartau akis ir toliau skinuosi kelią kitų keleivių minioje.

– Bet juk negalėjau palikti jo prieš šventes, – tęsia. – Nesu beširdė.

– Ne, tu teisi. Geriau pasilik tam šaltą ir tamsų sausį. – Vargšas vaikinai. Tomis retomis akimirkomis, kai kalbėjomės, atrodė labai mielas. O galbūt gailiu jo iš prielankumo tautiečiui. – Tai kur šįvakar eisi?

– Vakarieniauti su Robu. – Ji neįstengia nuslėpti pasitenkinimo. – Praėjusią naktį susimetëm, kai jis...

– Ką?

– Tai tas Bilio draugas.

– Ne, žinau, kas yra Robas, – sakau, mintyse regėdama raumeningą pasipūtėlį, kuris varvino dėl jos seilę. – Kaip suprasti, *susimetët*?

– Po Kendros vakarėlio grįžom pas jį ir, Mole, *nepatikëtum*, ką jis išdarinėja savo...

– Tai su Endriu viskas baigta? – suglumusi pertraukiu.

– Juk sakiau – galvoju baigt.

Aha, man reikia naujų draugų.

– Tai išdavei jį?

– Tai ne išdavystë, jei vis tiek ketiname skirtis.

– Dar ir kaip!

– O *Dieve*, – sudejuoja ji. – Nieko čia tokio.

– Turi jam pasakyti, jei susitikinëji su kitu, Heile. Juk tai žiauru.

– Ką gi, – purkšteli ji. – Gerai. Pasakysiu.

– Tik ne *dabar*. Palauk, kol prasidës paskaitos.

– Bet juk ką tik sakei...

– Žinau, ką sakiau.

Užlipusi ant važiuojančio takelio, prisitraukiu lagaminą arčiau. Pastebėjusi veidrodinėje sienoje savo rūstų atspindį surauktais antakiais pasistengiu nutaisyti draugiškesnę miną, kad negąsdinčiau praeivių. Galbūt ji buvo teisi. Kas norëtų skirtis Kūčių vakarą?

– O jei iki to laiko nesimatytum su Robu?

– Bet juk susitinkam šįvakar, – primena, lyg būčiau pamiršusi. – Klausyk, jei tu taip sureikšmini, dabar pat parašysiu Endriu.

– Heile, taip negalima! – rikteliu nustėrusi, kad ji ketina palikti jį žinute. Nė nepažįstu to vaikinio, bet juk visi nusi-pelno bent kruopelytės padorumo.

Kitame linijos gale įsivyrauja tylą. Imu manyti, kad ji su-prato, kaip negražiai pasielgtų, bet tokias viltis sudaužo jos prunkštelėjimas.

– Klausau, *mama*.

– Heile...

– Man metas. – Jos tonas byloja apie ūmai užklupusį nuo-bodulį. – Pasimatysim, kai grįši.

– Daviau tau raktą, kad galėtum palaistyti mano gėles, o ne skolintis sukneles, kuriomis apsivilkusi ketini apgaudinėti...

– *Atee!* – subliauna ji ir baigia skambutį.

Nusvirduliuoju nuo takelio ir įpykusi dėbsau į telefoną. Man reikia naujų draugų. Tai gali būti mano Naujųjų metų tikslas – nauji draugai. Nauji, ne tokie siaubingi draugai.

Po skambučio jaučiuosi tokia sudirgusi, kad užtrunku pastebėti, jog nuėjau ne į tą pusę, ir kai suplukusi ir nervinga atskubu prie vartų, laipinimas jau įpusėjęs.

Lėktuvas nedidelis – po dvi sėdynes iš abiejų pusių ir dar dvi per vidurį, visos tankiai suspaustos. Vietų paieška užtrunka kankinamai ilgai, nes žmonės krypinėja, grūda krepšius į ran-kinio bagažo lentynas ir dūsta sunkiuose žieminiuose paltuose.

Prisitaikau prie priekyje pūškuojančio keleivio žingsnių ir labai stengiuosi netrankyti lagamino kitiems į alkūnes, tad tik priėjusi savo eilę ir atpalaidavusi paskaudusius pirštus dirsteliu į šalia sėdėsiantį žmogų. Drįstu manyti, kad mano pakeleivių lūkesčiai nesunkiai pateisinami. Viskas, ko no-riu, tai kad bendražygis nenusiautų batų ir nevogtų mano maisto, kai nueinu į tualetą, būtų tik mandagus, normalus nepažįstamasis, septynias skrydžio valandas nekreipsian-tis į mane dėmesio ir leisiantis pamėginti numigti. Tad tik

įsivaizduokite, kaip pašiurpstu, kai, užuot pasisveikinusi su nepažįstamu pakeleiviu, susigriebiu spoksanti į Heilės vaikino, greitai tapsiančio buvusiuoju, akis.

Endriu Ficpatrikas atrodo ne mažiau nustebęs. Apsipilu prakaitu ir galvoju: „Jūs turbūt juokaujat“, o jis tik šypso. Po pirmojo pasimatymo Heilė tiesiog alpo dėl tos šypsenos – nepriekaištingai balti dantys, duobutės skruostuose, sklin-danti maloni šiluma. Dabar visa tai patiriu savo kailiu.

Šūdas.

– Mole?

Šūdas šūdas šūdas.

– Labas! – spygteliu kiek per garsiai. Po šimts, Mole, kalbėk balsu, tinkamu patalpoms. Arba lėktuvui. Koks skirtumas.

– Čia tavo vieta? – klausia, rodydamas į gretimą sėdynę.

Apsidairau ieškodama, gal netyčia atsiras dar viena laisva vieta, bet taip, žinoma, nenutinka. Bilietai buvo išpirkti dar prieš kelias dienas. Jis kuo puikiaušiai tai žino, todėl nelaukia, kol atsakysiu, ir atsistoja, pasitraukdamas į praėjimą.

– Geras, – tęsia. – Nukovei vietą prie lango.

Kitaip tariant, įkalinančią vietą.

Subruku lagaminą į bagažo lentyną ir nerangiai prasi-spraudžiu pro Endriu. Septynios valandos. Būsiu priversta meluoti ateinančias septynias valandas. Jei įskaičiuosime laiką, kurio prireiks pakilti ir nusileisti, septynias valandas ir trisdešimt minučių. Gal apsimesti, kad miegu. Gal...

– Kaip mokslai? – Endriu klesteli greta, kol kišu neap-muitintų prekių parduotuvės maišelį po sėdyne priekyje. Nors žmonės dar nebaigė lipti, jis bematant prisisega saugos diržą. – Studijuoji verslą, tiesą?

Neįpareigojantis pašnekesys. Įprastai mėgstu papliurpti apie šį bei tą. Bet grėsmė, kad neįpareigojantis pašnekesys išaugs į rimtą pokalbį, smaugte smaugia.

– Ekonomiką.

Jis tyliai švilpteli.

– Dar prašmatniau. Tai būsi ekonomiste?

– Teisininke. Gal.

– Gal?

– Mano balai aukšti.

Jis dėbteli į mane taip, lyg būčiau leptelėjusi kvailystę.

– Bet ar nori būti teisininke? – klausia, kai daugiau nieko nepriduriu.

– Dar nenusprendžiau, – išpoškinu aršiau, nei ketinau, ir stojusi tylą užsitęsia pakankamai ilgai, kad imčiau graužtis. – O kaip tau sekasi? – teiraujuosi. – Kaip... studijos?

Man sudvejojus jis šypteli.

– Fotografija. Gerai. Gal Heilė dar nesakė, bet ieškau praktikos vietos kitą vasarą, kad galėčiau likti Čikagoje. Žinoma, tai ne pats gudriausias sprendimas, nes beveik visi darbai neapmokami. *Juodai* neapmokami. Bet glaudžiuosi pas dėdę, kol jam neatsibodo. Naktinės pamainos jo parduotuvėlėje mainais į nemokamą lovą. – Kai stiuardėsė prieina uždaryti bagažo skyriaus, Endriu kone atsiremia į mane. – Ar ir tau kvepia cukraus vata?

Nuostabu.

– Tai aš. Atleisk. – Pauostau dešinę ranką, kad įsitikinačiau. – Rinkau kvepalus, – paaiškinu, ir jo veidas nušvinta.

– Tikrai? Tai gal galėsi man padėti? Norėjau pradžiuginti Heilę kokia nors staigmenėle. Ji kratėsi kalėdinių dovanų, bet kai susitiksime, bus sausis, tad... Kas?

– Nieko. – Nusišypsau ir ištraukiu reklaminį žurnaliuką iš sėdynės kišenėlės. Ir kokio velnio ji papasakojo man apie Robą? Kodėl? Kodėl kodėl kodėl kodėl...

– Svarsčiau apie šiuos.

Stebiu, kaip jis ištraukia žurnalą, atverčia dovanų skyrelį ir parodo į nedidelį „Chanel“ buteliuką.

– Rašo, neva klasikiniai, – sako, skaitydamas smulku tekstą prie paveiksluko. – Aštuoniasdešimt devyni doleriai. Ką manai?

Manau, kad užmušiu Heilę.

Aštuoniasdešimt devyni doleriai. Vaikinas, dirbantis nak-
tines pamainas dėdės parduotuvėje ir skrendantis pigių Airi-
jos oro linijų ekonomine klase negali išleisti aštuoniasdešimt
devynių dolerių merginai, kuri po savaitės jį paliks.

– Nepirk jai dovanos lėktuve, – sakau, kai ima trauktis
piniginę. – Geriau kokioje nors ypatingoje vietoje.

– Ji nesužinos, jei nepasakysi.

– Be to, atrodo brangoka.

Jis spusteli pagalbos iškvietimo mygtuką.

– Aš taupiau.

– Bet...

– Atleiskite? Pone Ficpatrikai? – Mes atsigręžiam, kai iš
nugaros prisiartina stiuardėsė, nutaisiusi šelmišką išraišką. –
Jūsų brolis užbėgo jums už akių, – praneša, ir Endriu veidą
perkreipia smarkus sumišimas. – Perduoda jums gimtadie-
nio linkėjimus, – tęsia ir atkiša nedidelį kvadratinį voką. –
Gal norėtumėte pasivaišinti nemokamu gėrimu?

– Mielai, – su palengvėjimu atsiliepia jis ir dirsteli į
mane. – O gal galima dviem?

– Žinoma, – patikina stiuardėsė. – Ko įpilti?

– Ak... – Žvilgtelium į Endriu, laukiantį mano atsakymo. –
Baltojo vyno?

– Man to paties, – sako jis ir atkiša jai žurnalą. – Gal
galėčiau...

– Apsipirkti bus galima, kai pakilsime, – pertraukia ir
akinamai nusišypso. – Saugos diržą, – paragina mane.